LRKSA OFICIALUS ORGANAS, KATALIKIŠKAI TAUTIŠKOS MINTIES SAVAITRAŠTIS
Išeina ketvirtadieniais Redaguoja Mátas Zujus
Prenumerata metams $2.00, pusmečiui $1.00
73 E. South St. (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa.
Telefonas: VA 3-4711

GARSAS

Entered as Second Class Matter January 16, 1930, at Post Office at Wilkes-Barre, Pa., under Act of August 24, 1912.

LITHUANIAN R. C. ALLIANCE OF AMERICA
OFFICIAL PUBLICATION
Published every Thursday
Advertising Rates on Application
73 E. South St. (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa.
Phone: VA 3-4711

No. 34. KKETVIRTADIENIS, RUGSĖJO-SEPT. 1, 1955 VOL.-METAI XXXIX

Dienos Klausimai

Artėjant Sovietų ir Vakarinės Vokietijos derybom, kurios įvyksią rugsėjo mėnesį Maskvoje, plinta įvairių gandų. Esą, Sovietai padarys vokiečiams didelių nuolaidų, jei šie sutiks su jų reikalavimais nesiginkluoti ir pasitraukti iš Šiaurinio Atlanto valstybių militarinės sąjungos (NATO). Esą, Adenauer'io vyriausybė, norėdama įgyti didesnį Kremliaus pasitikėjimą, sulėtino ginklavimosi pastangas. Kaip žinoma, Kremlius ir diplomatiniais manievrais ir grasinimais stengėsi minėtą vakariečių militarinę sąjungą išardyti, ypatingai neprileist vakarinės Vokietijos. Pamatęs, kad tos pastangos eina niekais, Kremlius griebiasi naujų priemonių. Sovietų ir vakarinės Vokietijos santykiams pagerėjus, pablogėtų tremtinių ir politinių pabėgėlių padėtis Vokietijoje. Jau ir dabar jaučiami nauji vėjai iš vokiečių pusės. Pasigirsta nepalankių balsų prieš Laisvosios Europos radio, prieš pavergtų tautų organizacijas užsiimančias laisvinimo akcija. Visa tai eina tik Sovietų naudai.

* * *

Rugpiūčio 24-tą prezidentas Eisenhower pasakė kalbą Amerikos Advokatų Sąjungos—American Bar Association—konvencijoj, Philadelphijoje, kurioje iškilmingai paminėta sąjungos steigėjo buvusio U. S. teisėjo John Marshall 200 metų gimimo sukaktis. Prezidentas kalbėjo aktualiais tarptautinės politikos klausimais. Tarp ko kito jis pareiškė, kad U. S. nėkuomet nepalinks prie numaldinimo (appeasement), kad pasiekti taiką. U. S. nenori karo, bet tas nereiškia, kad ji pasirinktų falšyvą taiką. Ši šalis nėkuomet nepirks taikos priimant Sovietų sauvalingus sutarčių laužymus. Ypatingai U. S. nėkuomet nesutiks su Vokietijos suskaldymu, pavergtų satelitinių šalių dominavimu ir su pasauliniu mastu organizuota subversyvine veikla. Genevos konferencija padidino žmonių viltis realizuoti teisingas jų aspiracijas, bet tik ateitis parodys, ar Genevoj sukeltos viltys išsipildys.

* * *

Liūčių ir audrų nusiaubtiems rajonams greičiau atsigriebti, federalinė vyriausybė paskyrė šimtą milionų dolerių. Prezidentas Eisenhower pareiškė, kad jeigu reikės didesnių sumų jis sušauks specialią Kongreso sesiją. Nukentėjusių rajonų gyventojams pagelba plaukia iš visos šalies. Kaip kitais atvejais, didelę pagelbą teikia Raudonasis Kryžius ir kitos organizacijos. Militarinės ir civilinės inžinierių ir konstrukcijos jėgos stoja darban apvalyt griuvėsius ir atstatyt sveikatos ir saugos sąlygas. Taip ir reikia. Jei mūsų šalis skuba į pagelbą užsienio žmonėms ištiktiems nelaimių ir vargų, tuo labiau reikia rūpintis savųjų gerove. Sunaikinti namai, tiltai, keliai, dirbtuvės netrukus bus atstatyti, tik niekas nesugrąžins gyvybės žuvusiems. Rugpiūčio 18-ji rytinėms valstybėms pasiliks kaip šiurpaus siaubo ir gedulo diena.

* * *

Prancūzijos vargai su kolonijų ir protektoratų išlaikymu nesibaigia. Dabar kraujas gausiai liejasi Morokke. Rugpiūčio 20-tą Oued Zem, Atlas kalnų regione, 4000 sukilusių berberų iššudė 80 prancūzų. Nacionalistų sukilimas paplitęs po visą kraštą. Prancūzų oro laivynas taskubomis gabena sustiprinimus iš pačios Prancūzijos. Pranešimai rodo, kad dėl vėliausio sukilimo iš abiejų pusių jau krito tūkstančiai gyvybių.

U. S. PARAMA SOVIETAMS II-JO PASAULINIO KARO METU

Vokiečių žurnalas "Ost-Europa" septynių su puse mėnesio visa amerikiečių autovežimių produkcija didžiausiais jų produkcijos metais—1943. kiek amerikiečiai Antrojo karo metu yra sutikę paramos Sovietams.

Toji parama nuo 1941 m. birželio 22 d. iki 1945 m. rugsėjo 20 d. apima iš viso 17,499,861 tonų įvairios karo medžiagos. Jos 2.5% buvo pristatyta į šiaurės Ledjūrio uostus Sibire, 3.9%—Juodosios jūros uostus, 47.%—rytų Sibiro uostus—22.%7—šiaurės Rusijos uostus ir 23.8% Persų įlankos uostus.

Per Persiją Sovietams buvo pristatoma beveik išimtinai tiktai karinė medžiaga, tarp kurios labai žymią vietą užėmė amerikiečių kariniai sunkvežimiai. Pristatydami medžiagą iš amerikietinių uostų į Persų įlankos uostus, amerikiečių laivai turėdavo nuplaukti apie 25,000 kilometrų, todėl jų transportiniai laivai tam reikalui tegalėdavo būti panaudoti daugiausia tris kartus per metus. Jiems amerikiečiai yra pristatę 409,526 sunkvežimius, kurie sudaro dviejų metų ir 7 mėnesių Sovietų taikos meto sunkvežimių gamybą. Patys amerikiečiai tuo būdu Sovietams atidavė daugiau kaip

WATERBURY LIETUVIAI LABAI NUKENTĖJO DĖL POTVYNIŲ

Dienraštis "Draugas" išspausdino specialaus korespondento A. Saulaičio pranešimą apie potvynio padarinius Waterbury, Conn. Pasirodo, kad ir lietuviai yra skaudžiai nukentėję. To aprašymo dalis čia paduodame.

"Penktadienio vidurnaktį—rugpiūčio 19 rytą—nuo didelio lietaus staiga patvinusi upė taip prisipildė vandens, kad vietomis pakilo ligi 30 ir daugiau pėdų.

Tokia masė baisiai sriaunios upės vandens išsiliejo į visas puses ir patvindė net tolimas apylinkes. Staigus vandens pakilimas ir agoniškai šniokščianti milžiniška srovė pradėjo viską griauti ir naikinti, ką tik palietė.

Apie 6-8 val. rytą beveik visi namai, esą daugiausia lietuvių gyvenamo kvartalo, Brooklynu vadinamo, N. Riverside gatvės upės pakraštyje buvo vandens sunaikinti. Daugelio jų net pamatų vėliau nebebuvo galima atpažinti. Kiti buvo beveik sveiki nuvilkti į upės vagą, kiti buvo dalimis sudraskyti ir srovės suplėšyti į šipulius.

Griūvantieji namai drauge bloškė ir dar juose užsilikusius žmones. Nemaža nelaimingųjų buvo ištraukta iš vandens, kitus nunešė srovė. Vieni jų kur nors užkliuvo ir išliko gyvi. Kitų likimas nežinomas.

Ligi pirmadienio buvo oficialiai konstatuota, kad Waterbury žuvo 12. Bet taip pat neišaiškinta, kas atsitiko dar su 100 žmonių, kurių artimieji pasigenda ir apie kuriuos nickaip nepasiseka kokių žinių gauti. Labai baiminamasi, kad dalis to skaičiaus gali atsilieptі mirties tragedijoje.

Potvynis parcikalavo lietuvių gyvybių

Tragedija palietė daugelį lietuvių. Didelis skaičius neteko viso turto. Daugelis yra labai medžiaginiai nukentėję. Senieji žmonės, per daugelį metų įsigiję kokio turto, jo minučių bėgyje neteko. Kiti ir naujai pradėdantieji vėl liko be nieko. Štai tremtiniai Melninkaičiai, šeima su penkiais vaikais, neseniai įsigiję namelį, jo neteko šiam pasinėrus į upės vagą. Senutė St. Venclauskienė buvo iš lovos ištraukta, kaip stovi, neteko ir to, ką labiausiai brangino: šiokių tokių šeimos atmintinų daiktelių ir jau susikrautos lietuviškų knygų lentynos . . .

Bet skaudžiausia, kad potvynis parcikalavo ir gyvybės aukų.

Tuo tarpu nustatyta, kad žuvo lietuvis Clarence F. Rameikas, taip pat Vincentas Saulėnas, Margareta Padaigienė, Marija Šimkuvienė; pirmadienį tarp ištrauktų lavonų rasta ir Petronė Stanikienė, prie kurios tragedijos reikia pridėti ir paskendusį jos sūnų St. Markų.

Per kelias valandas Waterburyje buvo sunaikinta šimtai namų, iš jų gal 50 visai nebeliko. Kiti bus reikalingi labai didelių pataisymų, kad galėtų būti vėl gyvenami.

Oficialios įstaigos penktadienį turėjo globoti daugiau kaip 3,500 asmenų. Čia nebuvo įskaitomi tie, kurie kaip nors prisiglaudė pas artimuosius, kaimynus ar pažįstamus.

Potvynis sugriovė ne tik daug gyvenamųjų patalpų, bet jis apardė daugelį fabrikų.

Tuo tarpu atrodo, kad bent 10,000 produkcijos darbininkų lieka be darbo. Specialistai ir dalis valymo darbams reikalingų žmonių šaukiami į darbus.

Potvynio vanduo buvo priartėjęs prie Šv. Juozapo lietuvių parapijos bažnyčios, bet nė bažnyčios, nė abiejų mokyklų pastatų skaudžiau nepalietė.

Mokykla tapo netik prieglauda, bet ir valgykla

Šv. Juozapo parapijos centras dabar yra tikras viso Brooklyno ir viso vakarinio už upės Waterburio pakraščio visoks centras. Senosios mokyklos pastate yra specialus armijos štabas, iš kur diriguojamas visas veikimas, surištas su pagelbos teikimu, saugumu ir p. O naujoje mokykloje yra žmonių pagelbos centras, iš pradžių ten buvo priglausta gal apie 300-400 nelaimingųjų, tiesiai ištrauktų iš pavojun patekusių namų ar ir iš vandens. Pirmadienį toje gelbėjimo stotyje dar buvo apie 150 žmonių; ten jų rasi visokių rasių, visokių tautų ir įvairių tikybų.

Mokykloje yra ne tik laikina prieglauda, bet ten yra ir valgykla, ir medicinos pirmosios pagelbos stotis, ir laikino apgyvendinimo biuras, ir aprengimo drabužiais skyrius ir tt.

Parapijos vadovybė savo dideliam krikščioniškam darbui vykdyti yra nuoširdžiai remiama Raudonojo Kryžiaus, išganymo armijos, savivaldybės, kitų organizacijų ir daugybės geros širdies žmonių, kurie yra ne tik lietuviai, bet ir žydai, italai, juodukai ir kt.

Šv. Dvasios seselės, kurios mokslo metais yra mokytojos parapijos mokykloje, per dieną visos dirba pagelbos centre. Kelios jų budi ir visą naktį. O reikia ir nuoširdžios širdies ir pasišventusių rankų, kai mokykla pilna senelių, motinų ir kūdikių. Be to jos išdavinėja Raudonojo Kryžiaus liudijimus nelaimės ištiktiems nemokamai gauti maisto produktus krautuvėse, duoda specialius pažymėjimus kūdikiu maistui pirkti. Be to, ant jų apkrautų ranku gula ir drabužių dalinimas. Juk daugelis pavojun patekusių iš namo išbėgo tikra žodžio prasme vienmarškiniai. Geros širdies žmonės, raginami ir organizuojami kitų parapijų bei organizacijų, teikia visokios aprangos bei apavo, kuriuos reikia parinkti ir maždaug pritaikyti kiekvienam iš tūkstančių nukentėjusių.

Medicinos pagelba rūpinasi lietuvių personalas

Medicinos pagelba rūpinasi daugiausia lietuvių personalas. Teigiama, kad jaunas dr. Janušaitis žodiškai imant beveik tris paras be pertraukos dirbęs teikdamas pagelbą, padedamas gailestingųjų seselių lietuvaičių, p. Lopez ir kt. Medicinos personalas aptarnauja ne tik mokykloje esančius, bet ir iš plataus rajono pagelbos reikalingus.

Maitinimą palengvina Raudonasis Kryžius su Išganymo armijos padaliniu.

P. N. Meškūnienė tvarko registraciją ir jieško prieglaudos už salės ribų, kad greičiau žmonės galėtų kur įtapti į privačius butus.

Kunigai sušilę dirba

Mūsų parapijos kunigai, su klebonu kun. J. Valantiejum priešakyje, atlieka didelį organizacinį darbą ir beveik be pertraukos jie yra prie visų ten vykstančių pagelbos darbų. Kun. A. Čebatorius, karo metu buvęs karo kapelionas, su savo kariškos organizacijos patyrimu, atsidėjęs nuo ankstyvo ryto ligi maždaug 2-3 val. nakties dirba kaip ryšininkas su kariškomis, valdžios, savivaldybės ir įvairių organizacijų įstaigomis. Įvairių patarnavimų ir pagelbos teikti dalyvauja kun. Dilionas ir kun. Vičas. O nuoširdūs parapijiečiai nesigaili kuo galėdami prisidėti prie tų darbų, kurių reikia kiekvieną minutę ir kiekvienam nukentėjusiam.

Medžiaginiai nuostoliai

Medžiaginiai nuostoliai neoficialiais spėliojimais Waterburyje gali siekti apie 150 milionų dolerių. Miestui, kur gyventojų yra apie 110,000, labai didelė suma. Negalima nustatyti, kiek pinigais vertinant nuostolių čia turi lietuviai. Bet žiūrint, kad sunyko daug turto, suiro įvairių biznio įstaigų, lietuviams padaryti nuostoliai gali pakilti ligi milionų bendra suma.

Viso Connecticuto nuostoliai, kaip spėja jo gubernatorius, nebeišreiškiami milionais, reikės miliardinio skaičiaus.

Waterburis prislėgtas ir liūdnas."

Venesuelos lietuvių skautų rūpesčiu Lietuvos augmenijai pažinti komisija, sudaryta iš V. Kuzavino, A. Barado ir A. Malskio, paskyrė premijas už atsiųstuosius komisijai atsakymus. Premijos teko B. Malskytei, P. Neniškiui ir A. Lesiūnaitei. Be piniginių premijų, buvo taip pat įteikti diplomai, kurie jiems nuolatos primins tėvynės Lietuvos gamtos grožį.

WHITING, Ind. — Rugpiūčio 27-tą hydroformer'io skyriuje įvykusi ekspliozija padegė Standard Oil Co. aliejaus tankus. Baisus gaisras tęsėsi dvi dienas. Du asmenys žuvo, kelios dešimtys sužeistų. Materialiniai nuostoliai sieks apie 10 milijonų dolerių.

MANSTON, Anglija. — Rugpiūčio 24-tą U. S. oro laivyno karcivis Napoleon Green, matomai pakvaišęs, nukovė du britus ir vieną amerikietį, kitus šešis asmenis pašovė. Apsuptas oro laivyno ir britų civilės policijos Green pats nusišovė.

MIFFLIN, Pa. — Rugpiūčio 28-tą automobiliaus nelaimėje žuvo trys jaunuolės, kitos dvi sunkiai sužeistos. Nelaimė įvyko lenktyniuojant su kitu automobiliu ir sprogus padangai (tire).

HONG KONG. — Rugpiūčio 28-tą lietaus sukeltas potvynis netikėtai užklupo vaikus bepiknikaujančius ir besimaudančius Taipokow upėje. 22-ju žuvusių kūnus surado, kitus vanduo nunešė į jūrą.

EL PASO, Texas.—Rugpiūčio 28-tą, kalbėdamas Texas Western kolegijos vasarinės klasės graduantams, ūmai susmuko ir netrukus mirė distrikto teisėjas Roy D. Jackson. Įvykį matė apie 2,000 asmenų.

Lietuvos vaizdų albumo "Tėvynė Lietuva" II-jį leidimą, susitarusi su autorium V. Augustinu, leidžia "Ateitis". Įvadą parašė prof. J. Brazaitis. Leidimas perredaguotas ir papildytas.

Chicagoje įsisteigęs Lituanistikos Institutas nutarė išleisti prof. Šapokos parašytą veikalą "Vilniaus miesto istorija". Veikale peržvelgiama Vilniaus istorija nuo jo įkūrimo laikų.

Europos LB pirmininkų šiemetinis suvažiavimas įvyko Zueriono mieste, Šveicarijoje, š. m. rugpiūčio 6-7 dienomis. Į jį vyko VLIKo ir VT pirmininkai.

Vietoj "Jaunimo Ratelio" lietuvių evangelikų jaunimas Vokietijoj pradėjo leisti nauju vardu laikraštį—"Svečias".

CLEVELAND, Ohio. — Rugpiūčio 24-tą dėl gaisro žuvo 6-ši vaikai.

Pavergtoje Lietuvoje

KAIP MINĖJO LIETUVOS PAVERGIMO 15-KOS METŲ SUKAKTĮ

Lietuvių laisvoji spauda ir lietuvių radijo valandėlės plačiai nušvietė tragiškuosius įvykius, kurie dėjosi prieš 15 metų Sovietų okupuotoj Lietuvos žemėje. Ypač plačiai ir būdingai visą "liaudies seimo rinkimų", prašymo priimti į "tarybinių tautų šeimą" komediją ir Lietuvos laisvės užsmaugimo eigą pailiustravo Amerikos Balsas iš Muencheno, perduodamas būdingesnius jų pačių žodžiais, užfiksuotus į plokšteles, Paleckio, Gedvilo, Sniečkaus ir kitų okupantų kvislinginių pataikūnų pareiškimus.

Lietuvos pavergimo 15 metų sukaktį su didžiule pompa paminėjo taip pat Lietuvos okupantai, įrodinėdami, kad, esą, lietuvių tauta "džiaugiasi tarybinės santvarkos įvedimu" ir esanti "dėkinga už brolišką TS tautų pegelbą vaduojant Lietuvą iš fašistinės okupacijos" . . .

Liepos 20 d. Vilniuje Gedimino kalne buvo uždegtas "pionierių laužas". Filharmonijos salėje buvo sušaukta "LTSR Aukšč. Tarybos iškilminga sesija", kurią atidarė Vl. Niunka. Gedvilas savo propagandinėj kalboj stengėsi garbinti okupantą ir įrodinėjo, kad garsusis "liaudies seimas" išreiškęs "vieningą Lietuvos darbo liaudies valią."

Dainų šventė liepos 21 d. Vilniuje Spartako stadione buvo pradėta giesme "Partija mūsų vairininkas". Pagrindinę kalbą pasakė K. Preikšas. Paskelbta suvažiavus apie 30,000 dainininkų bei meno saviveiklininkų, kurie, papuošti tautiniais drabužiais, turėjo dėkoti pavergėjui ir dainomis bei žaidimais reikšti džiaugsmą per jėgą.

Liaudies šokių šventėj liepos 22 d. paskelbta dalyvavus 211 kolektyvų, buvo sušokta apie 20 šokių, tarp jų ir "Kolūkio pirmininkas", pasirodžius per 1,000 skudutininkų, apie 300 kanklininkų, giedojus paleistų su raudonais pionierių kaklaraiščiais 2,000 vaikų chorą etc. Tos rūšies propagandinės iškilmės, tariamai reiškusios partijai ir okupantams "padėką" už "parodytąjį tikrą kelią į laimę ir gerovę", buvo taip pat suruoštos ir kituose didesniuse centruose.

Panašus "beribis džiaugsmas" buvo taip pat retransliuotas iš Talino ir Rygos. "Pravda", "Izvestija" ir kita komunistinė spauda panašų "džiaugsmą" pabaltiečių vardu paskelbė savo vedamuosiuose, nors iš tikro jie visai ką kitą galvoja. *Elta*

KĄ PARODĖ NATO PAJĖGŲ ORO MANEVRAI EUROPOJE

Neseniai Europoje buvo pravesti didžiausieji po karo NATO pajėgų oro manevrai, pritaikyti atominio karo metui.

Buvo apskaičiuota, kad per vadinamąją "Carte Blanche" operaciją buvę numestos 335 atominės bombos. NATO aviacijai buvo pastatyti nepaprastai sunkūs uždaviniai, kai teko lemiamų operacijų imtis išnaudojant ne tik valandų laiko skirtumų, bet ir minučių.

Spauda išsamiai pavaizdavo, ką reiškia tų 335 atominių bombų numetimas per vieną savaitę. Ta proga taip pat buvo paskelbtas atomo specialistų mokslininkų atsišaukimas, kad per atominį karą nepaprastai nukentėtų visa žmonija: tiesioginių sprogimų būtų sunaikinta mažesnė dalis, bet žymiai didesnę dalį ištiktų visokios ligos ir kitokios negerovės. Šį kartą nusiraminta bent tuo, jog numestosios bombos buvo ne pačios didžiosios atominės ar vandenilio bombos, bet "Baby-A" kalibro, kurios pirmoj eilėj buvo taikomos priešo aerodromams. Tuo pačiu metu viršum Prancūzijos buvo pravesti kiti manevrai, pavadinti "Regulus".

Prancūzų dienraštis "Le Monde" įvertino, kad šie manevrai, turėjusieji apsaugoti Prancūziją nuo netikėtų priešo puolimų iš oro, laikomi pavykusiais. Iš 400 mašinų, kurios puolė Paryžių, 325 buvo nuvytos jau šiaurės Prancūzijoje.

Išvada: naujas "Pearl Harbor" vargu galimas. Dabartinė prancūzų radaro sistema užfiksuoja priešo lėktuvus net 14,000 metrų aukšty ir 200 kilometrų atstumu. O šiuo atžvilgiu NATO valstybių padėtis yra kur kas pranašesnė už Rytų bloko. Priešo aviacija pirmiausia puola svetimą aviaciją ir jos aerodromus. *Elta*

Į SIBIRĄ DEPORTUOTA PER 20,000 KLAIPĖDOS KRAŠTO VOKIEČIŲ

Vokiečių pabėgėlių spaudoje skelbiama, kad nuo 1945 m. iki 1949 m. iš Klaipėdos krašto buvę deportuota į Sovietų Sąjungą per 20,000 Klaipėdos krašto vokiečių. Jų esą Krasnojarsko, Irkutsko, Sachalino, Vorkutos ir k. rajonuose, tarp Uralo ir Baikalo ežero, taip pat pačiose atšiauriausiose šiaurės srityse. Kai kur jie gyvena drauge su lietuviais ir su Volgos vokiečiais. Vienas kitas yra atleistas grįžti atgal į Klaipėdos kraštą.

Vokiečių spaudoj aprašyta, kaip tokios deportacijos buvo vykdomos — daugiausia pasiunčiant su transportu po 1,500 piliečių.

Klaipėdos krašto vokietininkų organas "Memeler Dampfboot" š. m. liepos 20 d. numeryje paskelbė atsišaukimą, kad "nebūtų užmirštas vokiškasis Klaipėdos kraštas!" Per numatomus Vokietijos - Sovietų Sąjungos pasitarimus neturį būti pamiršti ir tie 20,000 Klaipėdos krašto ištremtų vokiečių. Tam tikslui "M. D." siūlo siųsti rezoliucijas arba laiškus Vokietijos federalinei vyriausybei, parlamentui, atskirų partijų vadovybėms ir kitiems. Reikalingi žygiai buvo padaryti Vokietijos prezidentūroje, kanclerio įstaigoje, užsienio reikalų ministerijoje ir Raud. Kryžiuje. Prezidentas Haussas esąs nuolatos informuojamas apie Sovietų Sąjungoje laikomus vokiečius ir jų likimą. Jis taip pat rūpinasi, kad tų vokiečių likimu domėtųsi užsienio reikalų ministerija.

Iš kanclerio Adenauerio buvęs gautas atsakymas, kad per numatomas su Sovietais derybas Maskvoje Vokietijos vyriausybė įtrauks į darbų tvarką taip pat "Rytprūsių klausimą" ir "Sovietų Sąjungoje esančių vokiečių klausimą." *E.*

"GARSAS"

OFICIALUS LIETUVIŲ R. K. SUSIVIENIJIMO AMERIKOJE ORGANAS

LITHUANIAN WEEKLY,
published by Lithuanian R. C. Alliance of America

Išeina ketvirtadieniais. Redaguoja Matas Zujus

73 E. South Street (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Penna.

Raštus (straipsnius ir korespondencijas) redakcija taiso savo nuožiūra. Nespausdintus raštus grąžina tik patiems autoriams prašant.

JAV NUSISTATYMAS NEPASIKEITĖ

(Reikšmingą Sukaktį Prisimenant)

1940 m. liepos 23 d. JAV Valstybės Departamento vardu Sumner Welles paskelbė spaudai toki reikšmingą (Nr. 354) pareiškimą:

Paskiausiu metu didžiai svarbūs įvykiai yra pasireiškę trijose nedidelėse Pabaltijo respublikose: Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, kurių politinė nepriklausomybė ir teritorinis neliečiamumas buvo samoningai sunaikinti galingesnio kaimyno, jas priverčiant daryti skubius sprendimus.

Nuo to laiko, kai tik šių respublikų tautos susikūrė savo nepriklausomas ir demokratines valdymosi formas, amerikiečių tauta su didele simpatija ir palankumu stebėjo jų pasigėrėtiną pažangą, pasiektą nepriklausomo gyvenimo metais.

Jungtinės Amerikos Valstybės yra tvirtai pasiryžusios šių principų (teisingumo ir teisės) ir toliau laikytis, nes amerikiečių tauta yra įsitikinusi, jog šie principai, kuriais grindžiama JAV struktūra, turi turi būti taikomi taip pat tarptautiniam santykiavimui, idant tuo būdu būtų apsaugoti moderniosios civilizacijos pagrindai.

Nuo šio pareiškimo paskelbimo praėjo jau 15 metų, bet JAV šio nusistatymo tvirtai laikosi ir šiandien. Toks JAV tvirtas nusistatymas įkvepia mums pasitikėjimo ir sutvirtina išsilaisvinimo viltis.

Tuo metu JAV užsienio politikai vadovavo neseniai miręs C. Hull. Lietuvių tauta šio teisingo ir humaniško nusistatymo niekados neužmirš, o amerikiečių tautą, netekusią šio žymaus valstybės vyro, nuoširdžiai atjaučia.

E.

U. S. MIESTAI PALAIKO GLAUDŽIUS RYŠIUS SU UŽSIENIU

Per paskutinius aštuonis metus šimtai Amerikos miestų sudarė glaudžius ryšius su miestais užsienyje "draugiškumo" programoje, kuri pasiekia net 35 šalis. Juos jungia ar miesto panašūs vardai, ar sekimas kokio bendro sporto, ar mokiniai iš vieno krašto į kitą, ir pan.

Correggio, Italijoj, miesto vaikai žaidžia beisbolą su bolėmis ir ir kitais reikalingais daiktais pasiųstais iš Westbury, Long Island. Prancūzaitė iš miestelio Rombas tęsia mokslą augštesnioje mokykloje Weston, Massachusetts valstijoj. Miestelis Kentucky valstijoj suteikė titulą Kentucky Colonel (Kentucky pulkininko) Frankfurto (Vokietijoj) Oberbuergemeisteriui, ir tt.

Anglijoj net 600 miestų palaiko ryšius su panašių vardų miestais ir miestai Prancūzijoj, Olandijoj, Vokietijoj, Pietų Amerikos kraštuose ir Australijoj pradeda sekti jų pavyzdį.

Šių ryšių palaikymą pradėjo Operation Town Affiliations, New Yorko mieste, kuri organizacija buvo įsteigta po paskutinio karo kaipo savanoriška įstaiga. Pradžioje, miestų valdininkai įtraukti į kontaktą su kitu, po to, miestų komitetai pradeda veikti, šiuos komitetus sudaro atstovai vietinių klubų ir organizacijų. Komitetai patys sudaro savo programas ir viršminėta įstaiga tarnauja tik savo patarimais.

Pirmuose "draugiškumo" miestuose ryšiai sustiprinti įvedimu kalbų pamokų, kas palengvina susirašinėjimus. Grupės ar asmenys iš miesto viename krašte aplanko kitą miestą kitame krašte. Miestų komitetai finansavo kaikuriuos atsilankymus, kiti gavo paramos iš JAV Valstybės Departamento Exchange Persons Program.

New Rochelle, New Yorke, kur gyvena ponia James Sparkman, miestų programos direktorė, baigia planą pagal kurį pasikvies du svečius iš La Rochelle, Prancūzijoje. Finansuoti keliones, sekmadienio mokyklos vaikai pardavinėja Huguenot kryželius pagamintus Prancūzijoje. Svečiai bus du augštesnio mokslo mokiniai, kurie metams tęs savo mokslą amerikoniškoj mokykloj.

Ši miestų draugiškumo programa yra puikus pavyzdis, kiek daug amerikiečių nori geriau pažinti kitų šalių žmones ir sustiprinti supratimo ir geros valios ryšius. Mūsų laiškai į užsienį turėtų pareikšti tokį pat tikslą —prezidento Eisenhowerio žodžiais—"įsteigti pasaulyje naują vilties ir pasitikėjimo pagrindą."

Common Council

KARALIENĖ VAIŠINO PABALTIEČIŲ VAIKUS

Olandijos karalienė Juliana pasikvietė pas save 22 pabaltiečių ir jugoslavų vaikus, kuriuos pavaišino ir gausiai apdovanojo. Tai tremtinių vaikai, kurie buvo atvežti iš Austrijos į Olandiją praleisti vasaros atostogų. Olandai apmokėjo visą kelionę ir davė vaikams visą išlaikymą.

Karalienė pakalbino kiekvieną vaiką, teiravosi apie jų gimtuosius kraštus, domėjosi, kur jiems geriau, svetur ar tėvynėje.

Tam tikras skaičius pabaltiečių, jų tarpe ir lietuvių vaikų, šią vasarą pakviesti praleisti atostogas Šveicarijoje, Danijoje, Švedijoje ir Norvegijoje. Jau šį pavasarį į Vokietiją buvo atvykę švedų organizacijų atstovai, kurie sutarė vasaros atostogoms paimti pabaltiečių vaikų.

Susidaro graudus vaizdas, kai vaikai, pakviesti į svetingas šalis praleisti vasaros atostogų, išvykdami klausinėja savo tėvus: — O kada mes važiuosim į savo tėvynę Lietuvą? Vaikai vis negali suprasti, kodėl tėvynė taip ilgai palieka svetimoje okupacijoje.

E.

DIDŽIOJO NEW YORK'O LIETUVIŲ VAJUS VARGE ESANTIEMS LIETUVIAMS ŠELPTI

Kiekvienų metų rudenį New Yorko lietuviai ateina į pagelbą savo tautiečiams, likusiems Europoje grumtis su benamio žmogaus dalia.

Iš gaunamų žinių apie tremtinius galime spręsti, kad jų padėtis nei kiek nepagerėjo, kai kuriais atvejais ji pasidarė dar sunkesnė, nes numatyta emigracija vyksta labai lėtai, ir iki šiol naujuoju imigracijos įstatymu pasinaudojo tik maža lietuvių dalis. Todėl BALFui tenka ir toliau rūpintis pagelbos teikimu, kad jų vargą nors dalimi sumažintu. Daromos pastangos, kad kiekviena lietuvių kolonija pravestų pinigines rinkliavas ir iš jų gautomis aukomis galėtų šalpos darbą tęsti.

New Yorko lietuviai jau pradėjo veikti. Neseniai BALFo centro patalpose tuo reikalu įvyko organizacijų atstovų ir atskirų asmenų gausus susirinkimas, kuriame buvo nutarta organizuoti piniginį vajų. Tam reikalui sudarytas 25 asmenų Vajaus Komitetas ir išrinkta Vajaus valdyba: valdybos pirmininkas—kun. Antanas Račkauskas, vicepirmininkas—Antanas Revatas, iždininkas—inž. Pranas Kunigėlis, sekretorė—Janina Janulevičienė, parengimų vadovas—dr. Antanas Skėrys, propagandos vadovas—Antanas Sodaitis ir narys Jonas Avižienis iš Jersey City.

Vajus bus vykdomas vieną mėnesį—nuo spalio 15 d. iki lapkričio 15 d. Rinkliava bus pravedama asmeniškais vokais ir aukų lapais. Aukotojų patogumui atskirose miesto dalyse veiks aukų rinkimo punktai.

Tikimasi, kad New Yorko kolonijos lietuviai bus dosnūs šiais metais, kaip ir anksčiau, ir suaukos varge esantiems savo tautiečiams nemažiau dešimties tūkstančių dolerių.

Vajaus Komiteto adresas: Rev. Antanas Račkauskas, 105 Grand Street, Brooklyn 11, New York; Tel. EVergreen 7-1422.

Antanas Girulis

TRADICINĖ PITTSBURGH'O IR APYLINKĖS LIETUVIŲ DIENA BUVO SEKMINGA

PITTSBURGH, Pa.—Tradicinė Pittsburgho ir apylinkės Lietuvių Diena, įvykusi rugpiūčio mėn. 7 d. West View Parke, sutraukė daug lietuvių—jų buvo iš Pittsburgho, iš kitų Pennsylvanijos vietų, po keletą iš Chicagos, Rochester, N. Y., Massachusetts valstijos ir iš kitur. Atsilankė daug klubų ir organizacijų veikėjų, narių, biznierių ir kitokių svečių. Atsilankė ir kunigų —iš Šv. Kazimiero parapijos kunigas V. Karaveckas ir kunigas B. Bolis, iš North Side—klebonas kunigas Jonas Misius.

Nuo 3 val. po pietų iki vėlyvo vakaro per garsiakalbius skambėjo lietuviška muzika, tautinės dainos ir melodijos. Po didelių karščių, apie 4 val. gerokai palijo, bet vėl greitai išsigiedrino ir atėjus programos metui, oras buvo taip sakant idealus. Gaila tik, kad lietus sutrukdė sporto programą. Buvo daug jaunų ir gabių sportininkų, kurie dėl lietaus negalėjo pasirodyti.

Lietuvių Dienos šventei atidaryti programos vedėjas inž. Vytautas Mažeika pristatė vakarinių Pennsylvanijos Jungtinių Lietuvių Organizacijų pirmininką adv. Edvardą Schultz. Jis nuoširdžiai pasveikino visus lietuvius, ragino visus būti vienybėje ir išlaikyti lietuviškus papročius ir tradicijas.

Įvairi ir įdomi programa prasidėjo 6 val. Amerikos ir Lietuvos himnais, po to jungtinis choras, vadovaujamas muziko Kazio Bazio padainavo keletą lietuviškų patriotinių dainų, kurios publikos buvo labai karštai sutiktos. Jungtinį chorą sudarė Lietuvos Vyčių 19 kp. Homestead ir Bridgevillės grupės.

Pittsburgho miesto meras, D. L. Lawrence, pats negalėdamas dalyvauti, atsiuntė savo asmeninį sekretorių, kuris jo vardu pasveikino visus lietuvius ir susirinkusius svečius.

Po to kalbėti buvo pakviestas visiems gerai žinomas paskaitininkas, klebonas kunigas Jonas Misius. Pasveikinęs gausiai susirinkusius jis savo kalboje iškėlė mintį, kad visi klubai ir organizacijos susijungę galėtų pasiųsti nors 10 gabesnių lietuvių jaunuolių į Pittsburgho universitetą ir juos finansiškai remti, kaip ir kituose miestuose lietuviai daro.

Jaunųjų lietuvių tautinių šokių grupė gražiai pašoko keletą tautinių šokių, kurie publikai labai patiko ir buvo šiltai sutikti. Vadove buvo Mrs. Betty Anna Navickas.

Adv. Edvardas A. Chultzas pakvietė U. S. kongresmaną James G. Fulton iš Washington, D. C. Kongresmanas pasisakė pirmą kartą matąs tiek daug lietuvių. Pasveikino, pagyrė ir ragino ir toliau būti vieningais. Pasakė, kad Amerika nepaliks Lietuvos už geležinės uždangos ir skatino lietuvius rašyti tuo reikalu laiškus į Washingtoną savo kongresmenams.

Po to kalbėjo žymus veikėjas, [illegible] Petras Pivarūnas. Jis [illegible] vaizdus, nežiūrint profesijos ar pažiūrų skirtumo, jungtis ir kovoti už Lietuvos išlaisvinimą.

Mažieji, mergaitės ir berniukai, nuo 5 iki 7 metų, pašoko tautinių šokių ir padainavo lietuviškų dainų. Publikai jie padarė tikrai didelį įspūdį ir buvo net iššaukti pakartoti. Didelė padėka už tai tenka Homestead vargonininkei Straier, kuri vaikučius taip gražiai parengė.

Pittsburghiečių "Pupų Dėdė", Vytas Jucevičius, pritardamas akordeonu, apdainavo Pittsburgho lietuviškus įvykius, gerus ir blogus, kritikus ir kitką. Publika už tai jam gausiai plojo.

Šios šventės proga taip pat buvo išrinkta ir "Mrs. Lithuania of Pennsylvania". Ši garbė teko poniai Angelai Grant (Petraitis). Ji yra baigusi augštesniąją mokyklą, turi puikų balsą ir skambina pianinu. Lietuvių Jungtinės Organizacijos laimėtojai įteikė taurę ir Hamilton rankinį laikrodėlį, kurį dovanojo V. J. Kraus —auksinių daiktų ir brangenybių krautuvė.

Lietuvių Diena šiais metais praėjo tikrai gražiai.

Frank Žilionis

Kolumbijos Lietuvių Katalikų Komitetas pasiuntė prezidentui Eisenhoweriui telegramą, prašydamas imtis reikalingų žygių sustabdyti lietuvių tautžudybę, deportacijas į Sibirą ir atstatyti Lietuvos nepriklausomybę.

PARYŽIUS.—Prancūzijos vyriausybės ir morokiečių nacionalistų delegacijos pasitarimai sklandžiai eina. Yra vilčių, kad Šiaurinėj Afrikoj bus įgyvendinta taika ir ramybė.

TURININGA MENO PARODA

Tarptautinio Eucharistinio Kongreso proga surengta Lietuvos religinio meno paroda turėjo didelį pasisekimą. Ją surengė Lietuvos pasiuntinybė Brazilijoje, talkininkaujama lietuvių patriotų. Tvarkė P. Babickas.

Atidaręs parodą nacionalinės meno parodos mokyklų salėje vyskupas V. Brizgys padėkojo brazilų tautai už svetingumą, o lietuviams—už jų pastangas taip gražiai atstovauti savajai tautai. Jo kalbą portugališkai išvertė kun. Valiukevičius.

Į iškilmes atsilankė Lietuvos atstovas Rio de Janeire dr F. Meieris, prelatai Balkūnas, Albavičius, Tulaba ir visa eilė kitų žmonių. Ir brazilai gyvai domėjosi ne tik lietuvių religiniu menu, bet ir pačios Lietuvos likimu bei dabartinėmis jos kančiomis.

Paroda truko iki liepos 28 d.

E.

SVETIMIEJI APIE LIETUVOS BYLĄ

JAV republikonų vadas senate senatorius W. F. Knowlandas, padėkojęs URT valdytojui dr. P. Karveliui už pareikštus ryšium su Keturių Didžiųjų konferencija samprotavimus, plačiau išdėstė savo pažiūras, kokios reiktų laikytis Amerikai linijos santykiuose su Sovietais, norint sustabdyti komunistų tolimesnius imperialistinius žygius.

Kanados užsienio reikalų ministeris Pearsonas yra pareiškęs nuomonę, kad pavyzdžiui Austrijos klausimo sprendimas duodąs vilčių taip pat kitoms pavergtosioms tautoms, tame skaičiuje —ir pabaltiečiams.

Jungtinių Tautų pirmininkas olandas dr. van Kleffens, kuris yra gavęs pavergtosios Lietuvos reikalu iš VLIKo pirmininko telegramą ir jo laišką su kitais priedais, yra pareiškęs Lietuvos bylą bei jos reikalus žinąs.

Tenka laukti, kad ateinantį Jungtinių Tautų dešimtmetį pavergtiesiems pabaltiečiams būsią galima daugiau padėti, nei ligi šiol. Lietuvos bylos reikalu yra ir daugiau pasisakymų.

E.

Į LIETUVĄ NELEIDO

MASKVA. — Rugpiūčio 28-tą paskelbta, kad Sovietų vyriausybė atmetė dviejų U. S. kongresmenų prašymą duoti leidimą atlankyti Lietuvą, Latviją ir Estiją.

U. S. kongresmenai Joe Holt (R.-Calif.) ir John J. Rhodes (R.-Arizona) tik ką buvo atskridę iš Ukrainos. Matomai, jiedu planavo atlankyti ir Pabaltijo šalis.

Kodėl Sovietai neleido? Juk jie giriasi toms tautoms sukūrę sovietinį rojų. Pasirodo, kad Kremlius bijo teisybės, kurią jis mėgina užslėpti melaginga propaganda.

NEW YORK.—U. S. farmeriai sugrįžę iš Sovietų Rusijos pasakoja savo įspūdžius. Jie pastebėję fantastišką darbo jėgų aikvojimą. Kur gali darbą atlikti vienas asmuo, ten naudojama net dvidešimt. Bendrai, Sovietų žemės ūkio darbininkų padėtis geresnė, negu miestiečių.

Ryšium su Lietuvos okupavimo ir prievartinio susovietinimo 15 metų sukaktimi, dr. St. Bačkis Paryžiuje išleido prancūzų kalba naują "Bulletin Lithuanien" numerį, kurių išėjo iš viso 5.

ŠVENTOVĖJE

Šventovėj tarp apaštalų ir pranašų stabų,
Ir angelėlių auksu apšlakstytų,—
Ko jieškai tu, žmogau, sulaužytas, išvytas?
Ir aš klajoju ir vilties kliedėjimais drebu.

O, kiek čia klaidžioja šešėlių! Per šventųjų veidus
Vitražuose nei saulės spindulys nelūžta!
Nejau tik grožis čia? Nejau tik laimės aidas?
Stebūklo šaukiam! Proto apimtis čia dūžta . . .

Faustas Kirša

KAIP GYVENA SVEČIOSE ŽEMESE ĮSIKŪRĘ LIETUVIAI

(Tęsinys)

LIETUVIAI ITALIJOJE

Italijoje lietuvių yra dar mažiau, kaip Prancūzijoje. Iš viso ten jų priskaitoma nepilnai du šimtai. Dauguma jų yra susispietę mieste—Romoje. Tad nuo Romos ir pradėsime Italijos lietuvius lankyti.

Bežygiuojant miesto gatvėmis, mūsų dėmesį staiga patraukia prie vienų namų plevėsuojanti Lietuvos trispalvė. Tai Lietuvos pasiuntinybė prie Vatikano, kuri pilnomis teisėmis veikia nuo nepriklausomybės laikų. Lietuvos įgaliotas ministeris prie Šv. Sosto tebėra dr. Girdvainis.

O štai ir dar viena lietuviška salelė—tai Romos priemiestyje nuosavuose namuose įsikūrusi lietuvių Šv. Kazimiero kolegija. Čia būrelis lietuvių klierikų ruošiasi į kunigus, kad vėliau galėtų pašvęsti savo jėgas atsikursimai Lietuvai. Gyvena ten ir vienas kitas jau įšventintų kunigų, kurie Romoje gilina savo studijas. Kolegijai vadovauja vyskupas Vincentas Padolskis. Čia randame ir Italijos lietuvių bendruomenės pirmininką, kun. dr. Vincą Mincevičių. Būdamas geras žurnalistas ir gabus organizatorius, jis labai išgarsino lietuvius Italijos visuomenėje. Savo plačių pažinčių dėka jis net ir Italijos valstybės vyrų tarpe laimėjo daug simpatijų Lietuvai. Nežiūrint, kad Italijoje lietuvių tik mažas būrelis, į Vasario 16-sios minėjimus ir į kitas tautines šventes visuomet atsilanko daug žymių italų pareigūnų; visuomenės veikėjų. Kun. dr. V. Mincevičius redaguoja VLIKo leidžiamą "Eltos" biuletenį italų kalba, kurio medžiagą italų spauda plačiai panaudoja. Romoje šiomis dienomis susitvėrė ir organizacinė komisija Lietuvių Katalikų Mokslų Akademijai atkurti. Ton komisijon įeina vyskupas Padolskis, prof. dr. J. Eretas, buvęs 1940 m. akademijos vicepirmininkas, prof. dr. Z. Ivinskis, kun. dr. J. Vaišnora ir kun. prof. A. Liuima.

Nevienas mūsų tautietis tikriausiai jau turėjo progos pasiklausyti lietuviškų radijo transliacijų iš Italijos. Jos dabar kasdieną duodamos net iš dviejų stočių. Viena jų—tai Romos radijas. Jau penkti metai lietuviškas žodis sklinda tos stoties etero bangomis po pasaulį, skrosdamas net ir geležinę uždangą ir nešdamas į mūsų gimtąjį kraštą laisvės gandą. Romos lietuviškai radijo valandėlei vadovauja dr. J. Gailius. O iš Vatikano radijo stoties lietuviškos valandėlės transliuojamos jau net devintus metus. Jas veda kun. dr. Kazlauskas.

Pasisvečiavę Romoje, patraukiame į Šiaurės Italiją ir aplankome Castelnuovo Don Bosco miestą Tėvų Saleziečių vedamą lietuvių gimnaziją. Gimnazija dar jaunutė, ji pradėjo savo darbą vos prieš keletą metų. Dabar ten mokosi daugiau kaip 60 jaunuolių, tačiau ji kasmet mokinių skaičiumi auga. Mokinių yra suvažiavusių ne tik iš Italijos, bet ir iš įvairių kitų Europos ir net Amerikos kraštų. Kadangi gimnazija yra atokiau nuo didžiųjų centrų, kiekvienas ten užklydęs lietuvis yra labai laukiamas svečias. Direktorius kun. dr. J. Zeliauskas mums mielai viską aprodo. Užeiname į ketvirtą klasę. Joje geografijos pamoka. Mokytojas pasakoja įdėmiai besiklausantiems vaikams apie mūsų gražiąją tėvynę Lietuvą. Prieš akis stoja taip brangūs kiekvienam lietuviui vaizdai: spalvingos Žemaičių pievos, mėlynieji Dusetų ežerai, didingoji Vilniaus panorama . . . Vaikams visa tai nauja, dauguma jų apleido kraštą, būdami visai maži, visi įspūdžiai metų bėgyje buvo jiems išblukę. Bet sykį atkurti, tie vaizdai dabar jau neišdildomai pavergia jų vaizduotę. Istorijos pamokose vaikai supažindinami su garsia Lietuvos praeitimi, lietuvių tautos kovomis už laisvę ir nepriklausomybę. Visa tai galinga tėvynės meile užlieja jaunas jų širdis. Taip čia grūdinamas plienas—naujoji Lietuvos karta, kuri papildys kovotojų už Lietuvos laisvę gretas.

(Bus daugiau)

ŽEMĖS TURTAS

Iš autoriaus eilėraščių knygos "Didžioji Kryžkelė"

Daugelį aš miestų žemėj apėjau,
Daugelyje uostų aš buvau sustojęs,
Daug keleivių klausė su manim:—Nejau
Nepasieks tėvynės žemės mūsų kojos? . . .

Po nakties ir vėlei naktys ir tamsa
Sostuose valdovų, žodžiuos diplomatų,
Eina per pasaulį verkdama tiesa,
Ir pro neteisybę niekas jos nemato.

Mirė laisvės kūnas, miršta jos dvasia,
Ir nuo melo marių ausys net apkurto . . .
Laisvės ir Teisybės šauksmą širdyse,
Nešam mes tik vieną šios žemės turtą.

Visame pasauly blaškosi draugai:
Bostone, Bogotoj, Brooklyne, Sydnėjuj.
Iš visos širdies jie šaukia:—Ar ilgai
Be tėvų pakrančių plauksim mes pavėjui? . . .

Mes nuo Amazonės tolimų krantų,
Iš baisių plantacijų New Orleano,
Iš šaltosios šiaurės, iš karštų pietų,
Ir iš žemės pragaro—iš Kazachstano . . .

Niekas neatsako klystantiems svetur,
Ir neslunga marios, ir kalnai nemažta . . .
O krūtinę spaudžia:—Kas, kada ir kur
Pasilsėt padėsim tą kelionės naštą? . . .

Mirė laisvės kūnas, bet gyva dvasia
Ir teisybei ausys ne visų apkurto
Laisvės ir Teisybės šauksmą širdyse—
Nešam mes didžiausią šitos žemės turtą.

Bernardas Brazdžionis

INSURRECTION AGAINST THE SOVIETS

by JUOZAS BRAZAITIS

(The End)

The Execution

The fateful hour arrived on June 22, 1941, with the outbreak of the *long expected* war. Groups of underground activists immediately began executing their assignments, with the main operations centered in the city of Kaunas.

Around 11 p. m. on June 22 one of these activists details, executing the assignment to interrupt telephone communication, seized the main Russian military telephone exchange in Vilijampolė, a suburb of Kaunas, and the city exchange in the main post office. Immediately the group leader notified the Soviet military commandant that German paratroopers had been dropped in the vicinity of Kaunas. After this intentionally misleading message the military telephone center was demolished and the telephone service in the city was discontinued, thus leaving the Russian troops in the city without telephone communications. Further progress of the insurrection is described as follows by Dr. Adolfas Damušis, one of the officers of the LAF hedquarters:

"At 3 a. m. of June 23rd, we gathered at the headquarters, located in the Kaunas home for the aged . . . and prepared the declaration of the restitution of Lithuanian independence and a short statement which were to be broadcast later that day. In the meantime throughout the night our men were at work in the studios of the Kaunas radio station.

Secretly stored spare parts were collected and delivered to the broadcasting studios by Red Cross ambulances. Then the roads leading to the transmitter were mined by Mr. J. V., an engineer, with his home-made land mines.

At 9 a. m. we were notified that broadcasting could start within a half hour and immediately left for the broadcasting studios. At our destination gate was guarded by a group of activists and we were admitted after an exchange of passwords. The defensive strength of our group at the studios was very moderate, since we had no machine guns. Only later an airplane machine gun was installed at one of the windows.

Undoubtedly, a larger group of the Reds could have destroyed our group very quickly, but our strength at that moment was in determination and not in weapons. The carefully planned assignment had to be carried out, and there was no time wait for reenforcements.

At 9:20 a. m. we arrived at the broadcasting studios of the Kaunas radio station, and after a few short tests we contacted the transmitter (located in Ąžuolynas, a suburban park of Kaunas. *Ed.*), by telephone. The leader of the group of activists at the transmitter then informed us that Ąžuolynas park was full of Red soldiers and warned that his group would not be able to defend that transmitter in case of an attack after the broadcast had started.

After a short conference, we decided that a postponement was impossible but decided not to use loudspeakers in the streets in order to reduce the possibility of an attack.

Mr. Levas Prapuolenis then notified the group at the transmitter of the decision at the headquarters as follows: "... Request not to prepare transmitter for immediate use; broadcast will start within a few minutes . . ." The order was immediately acknowledged and executed.

Then speaking for the headquarters of the LAF L. Prapuolenis announced the restoration of independent Lithuania and formation of the Provisional Government. Then a short statement by L. Prapuolenis as the representative of LAF was read and the broadcast was concluded with the singing of the Lithuanian national anthem.

We shook hands, having successfully concluded our main assignment.

Around 6 p. m. of June 24 the entire city of Kaunas was completely in the hands of LAF..." (Information taken from "Į Laisvę", 1954. No. 3-40).

However, now it was necessary to hold the city against the troops of the Red army and armed local communists who did not flee the city, and these operations demanded numerous heroic sacrifices from the Lithuanian insurgents.

Following the example of Kaunas, the insurrection quickly spread throughout Lithuania. Out of the estimated 90,000 armed participants in the revolt, about 4,000 fell in fighting against the occupants. However, the ultimate sacrifice by these men carried high significance for the entire Lithuanian nation, since their blood testified that the propaganda of the occupant contending that Lithuania had voluntarily joined the Soviet Union was an absurd lie.

To the western world of today, which is beginning to notice more and more the resistance movements on the other side of the Iron Curtain, this insurrection, as well as the present underground movement of the Lithuanian nation, may well serve as an indication where to find dependable and effective allies in the struggle against world communism.

Lituanus

Uždirbk

TAUPMENOMIS

3 %

TAUPYMAI APDRAUSTI IKI $10,000.00

PASKOLOS PIRKIMUI, STATYMUI AR PERTAISYMUI NAMŲ

Superior Savings & Loan Association

Telephone HE 1-2498

6712 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio

AT THE BOUNDARIES OF TWO WORLDS

by SAULIUS ŠIMOLIŪNAS

SAULIUS ŠIMOLIŪNAS received his B. A. in 1954 at the Wayne University in Detroit, Mich. There he was chairman of the Socratic Circle, the philosophical Club. He is now a graduate student in physiology at Wayne University.

The Lithuanian nation has undergone a long struggle with environment in order to maintain its cultural freedom. Influences from both East and West threatened to extinguish this national expression, but in spite of wars, foreign invasions, and occupations, Lithuania evolved its own rich national culture.

However, philosophy achieved little in Lithuania during the centuries preceding the twentieth. The reason for this is due in part to the late awakening of nationalism. We have to remember that the first Lithuanian books was published in 1547. When Lithuanians were ready to express themselves in their mother tongue, the Lithuanian press was forbiden to do so by Tsarist Russian occupants in 1863.

Lithuanian philosophy really started only in the free independent Lithuanian state in the twentieth century. With the organization of Lithuanian university at Kaunas (2.16.1922), there was established the faculty of Philosophy-Theology. Philosophy and theology were linked in this Lithuanian University partly because of the cultural tradition of Catholicism and partly because of practical considerations, since priests and students preparing for priesthood, Catholic and Protestant alike, were expected to take certain phylosophy courses. Although the faculty combined the two disciplines mentioned, they nevertheless functioned independently with regard to their educational activities and aims. It is interesting to note that this practical union of philosophy and theology is reflected in the grand philosophical synthesis of Stasys Šalkauskas. Also it was at the Kaunas University that the three great Lithuanian philosophers created their philosophies. These three philosophers are: Adomas Jakštas-Dambrauskas, Pranas Kuraitis, Stasys Šalkauskis. The fourth notable Lithuanian philosopher, Vydūnas, lived in Tilsit, a town in East Prussia just outside the State of Lithuania.

Adomas Jakštas-Dambrauskas, a prelate in the Catholic Church, was a very versatile figure. His versatility hindered the full development of his talents. He was very much interested in esthetics, mathematics, theology, and politics. His legacy in philosophy is not impressive in size or scope, but he left quite a few brilliant articles and essays on philosophical subjects. For example, he developed his own notation in symbolic logic; he even wrote a treatise on logic. His contribution to Lithuanian philosophy consists of the shaping and development of philosophical analysis. His phylosophy is, in fact, a penetrating philosophical analysis of a great number of subjects.

Pranas Kuraitis, also a prelate in the Catholic Church, presented Thomism in Lithuania. He was not in the line of Thomistic existentialists, who came later in France and then rejuvenated Thomism throughout the world, but was a solitary individualistic philosopher wrestling with unsolved methaphysical issues of the conflict between medieval and modern philosophy. He believed that the cause of this conflict was in the ontological commitment. In solving metaphysical problems, the ontological becomes of crucial importance. A vicious circle may be established as one may not get away from ontological commitment. Hence, there would not be any possibility for metaphysics. Pranas Kuraitis solved this problem by introducing the principle of parity. All ontological commitments should be regarded on a par. Truth and falsehood in metaphysics should be decided on the basis of consistency and scope of attack. His contribution to Lithuanian philosophy is the first great attempt at philosophical synthesis, a synthesis which stressed intellectualism.

The greatest Lithuanian philosopher is Stasys Šalkauskis. If Jakštas-Dambrauskas was concerned only with philosophical analysis, if Pranas Kuraitis already arrived at philosophical synthesis in the Thomistic tradition, then Stasys Šalkauskis created his own philosophical synthesis, which may be properly called the philosophy of human person. He thought that the nature of philosophy is synthesis. The need for syythesis is not to extend man's scientific knowledge about the world, but to develop a human person. The synthesis, however, was not to be limited to culture alone but was to include nature and religion as well. The aim of philosophy is educational; phylosophy must be the objective wisdom of personal self. Enlightened personalism must supervene blind subjectivism of the self.

It is impossible to outline Šalkauskis' philosophy in a short general article. Here I shall give only a brief summary of his theses.

1. Culture is man's spiritual development.
2. Individual man can arrive at culture only through the synthesis of its elements.
3. The synthesis is always progressive, dynamic.
4. The synthesis is philosophical.
5. The synthesis is necessary for society.

To illustrate Šalkauskis' philosophy I shall take his synthesis of the Lithuanian problem and his notion of the living spirit. Lithuania has been for long the field where East and West met. Historically Lithuania was always a physical and spiritual victim of these aggressive forces. Instead of being the battlefield Lithuania should become the bridge between East and West. Lithuanian culture should reflect the best in the other two cultures. Šalkauskis outlined the program for the integration of these two cultures in his first outstanding philosophical work, written in French, "At the Boundaries of Two Worlds". The predominant qualities of the two cultures to be integrated are Eastern reflectiveness and Western dynamism. The notion of the living spirit is the answer to spiritual evolution of man. When man has achieved synthesis, he should direct all his energy and wisdom to the perfection of society.

Something may be said about the colorful life of Stasys Šalkauskis. He was the son of a Lithuanian doctor, a law student in Moscow, a lawyer in Turkestan, a philosophy student in Switzerland, a professor of philosophy in Lithuania, ant finally the rector of the Lithuanian University. He had tremendous influence on later Lithuanian philosophers, such as Antanas Maceina and Juozas Girnius. Together with Wladimir Szylkarski (Šilkarskis) he helped to introduce the great Russian philosopher Soloviev to the Western world.

The fourth important Lithuanian philosopher is Vydūnas. His philosophy is ethical. He outlined also his philosophy concerning the Lithuanian problem. The suffering Lithuanian nation must be ethical. Man's true evolution is the ethical one. The suffering individual, as well as a nation, can make the best of an unhappy lot by being ethical in life. Vydūnas has also done brilliant research in the philosophy of language and philosophy of nature.

The characteristic spirit of Lithuanian philosophy is to be found in the emphasis on the improvement of man and society. Today when the improvement of man and society is just a question of the improvement of the masses, the emphasis on the improvement of the individual man through himself breathes through life with a new force. However, the world is not acquainted with the dynamism of Lithuanian philosophy. The Lithuanian nation has to struggle against adverse conditions, and even if Lithuanian philosophy could not have the chance to reach the collective consciousness of our Western culture, still it will remain one of te most precious treasures of the Lithuanian nation.

Lituanus

THIS WEEK IN AMERICAN HISTORY

(August 30 - September 5)

On August 30, 1784, Captain John Greene, commander of the American ship *Empress of China*, reached Canton after a six-months' voyage from New York around the Cape of Good Hope. The cargo of tea and silks which Captain Greene brought back prompted merchants of Philadelphia, Boston and Providence to fit out ships for trade with China. American businessmen needed new markets, because after the Revolutionary War England banned importation of meats, fish and dairy products from the United States into the West Indies and closed trade in all other products to all but British ships. Captain Greene's voyage, therefore, opened new possibilities of trading with the Orient. Trade with China began to flourish after 1785, and despite the long and hazardous voyages, the profits were very high. Cargoes comprised silver bullion, furs, machinery and certain farm crops for which the Americans received tea, chinaware, silks, teakwood, handicrafts, enameled ware, carpeting and spices.

* * *

The idea of setting apart the first Monday in September, in honor of labor, originated with Peter J. McGuire in 1882. He was then president of the United Brotherhood of Carpenters and Joiners of America, and an active leader in the Knights of Labor—the forerunner of the AF of L. Mr. McGuire argued that there were other holidays commemorating patriotic, military and religious events, but none "representative of the industrial spirit, the great vital force of the nation." His proposal was adopted by the Central Labor Union, and the first Labor Day celebration took place on September 5, 1882—73 years ago. Oregon was the first state to observe Labor Day as a legal holiday, followed by the states of Colorado, Massachusetts, New Jersey and New York. In 1894 Congress passed an act making it a legal holiday in the District of Columbia and in United States territories. Labor Day is now observed in every state of the Union.

Common Council

CALIFORNIJOJ MALONU GYVENTI

Suteikia informacijas ir sąžiningai patarnauja sklypus arba namus įsigyti. Biznio savininkas: Charles Lukšis ir bendradarbiai: B. Budriūnas ir P. V. Raulinaitis, buvęs advokatas. Kreipkitės į: LITHUANIAN REALTY CO., 3502 W. Pico Blvd., Los Angeles 19, California. Phone: RE 5-8278.

LRKSA 13 KUOPOS NARIAMS

BALTIMORĖ, Md.—Vasaros karščiai ir atostogos baigiasi. Jau pradėsime rudenio bei žiemos tvarką, todėl LRKSA 13-tos kuopos narius ir nares prašome atkreipti dėmesį ir dalyvauti kuopos susirinkime rugsėjo (September) 4 d. š. m. įprastoj vietoj ir laiku, būtent, pusiau vienuoliktos. Maloniai kviečiame, nes yra svarbių reikalų.

J. G. Budelis, rašt.

Have a wonderful holiday!

enjoy Clean Taste Clear Thru!

Get ready now to enjoy clean taste clear thru! Stock up with Stegmaier for the holiday and enjoy lightness and refreshment in every sip. "Cool-blended" Stegmaier is *good to the bottom of every golden glass!*

Ask for Premium-Quality

STEGMAIER

Gold Medal Beer

Stegmaier Brewing Co., Wilkes-Barre, Pa., Est. 1857

FOR PROMPT DELIVERY CALL

Wilkes-Barre VAlley 2-8171 Harvey's Lake 9-3092
Nanticoke Enterprise 1-0691 Dupont Olympic 4-2711
(No Toll Charge) Shickshinny 3221

Tune in "I Led Three Lives" WBRE-TV every Monday, 10:30 P. M.
Also see "Waterfront" WNBF—TV Every Wednesday, 7:00 P. M.

LRKSA KUOPŲ SUSIRINKIMAI

FOREST CITY, Pa.—2-os kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumos, Šv. Antano parapijos svetainėje.

WATERBURY, Conn.—11 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 1 P. M. Šv. Juozapo parapijos mokyklos kambary.

PITTSTON, Pa. — 7-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-ta diena, tuoj po sumos, Šv. Kazimiero parapijos svetainėje.

CHICAGO, Illinois.—15-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 2 P. M., Šv. Jurgio parapijos svetainėje. Visos narės-nariai, dalyvaukite susirinkime.

CHICAGO, Ill. — 16-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, Šv. Mykolo parapijos salėje.

NEWARK, N. J.—19-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumai, Šv. Jurgio Dr-jos svetainėje, 180-2 New York Ave.

SO. BOSTON, Mass.—21 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumai pobažnytinėje Šv. Petro ir Povilo parapijos svetainėje.

MINERSVILLE, Pa. — 24 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 1 P. M., Šv. Pranciškaus parapijos svetainėje.

SCRANTON, Pa. — 30-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumos, Šv. Juozapo parapijos svetainėje. Visi nariai-narės, dalyvaukite.

MAHANOY CITY, Pa.—31 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumos, Šv. Juozapo parapijos svetainėje.

ANSONIA, Conn.—32-ros kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumos Šv. Antano parapijos svetainėje.

ROSELAND, Ill.—33-čios kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, po sumai, Visų Šventų parapijos svetainėje.

KINGSTON, Pa. — 34-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumos, Šv. Marijos parapijos vetainėje.

PITTSBURGH, Pa.—35-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumos, Šv. Vincento parapijos pobažnytinėj svetainėj.

CICERO, Illinois.—48-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 1 P. M., Šv. Antano parapijos mokyklos kambary.

CLEVELAND, Ohio. — 50 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 8-tą diena, Lietuvių svetainėje, 6835 Superior Ave., 7:30 P. M.

NEW PHILADELPHIA, Pa. — 51 susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumai parapijos svetainėje.

EXETER, Penna.—57-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 1 P. M., Lietuvių Piliečių Klubo svetainėje.

NORWOOD, Mass.—81os kuopos susirinkimas bus rugsėjo 13-ta diena, 7:30 P. M. Šv. Jurgio parapijos svetainėje, St. James St.

WATERBURY, Conn.—91 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 1 P. M., Šv Juozapo parapijos svetainėje.

ROCHESTER, N. Y.—103 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 9 val. ryto, Šv. Jurgio parapijos svetainėje.

NEW BRITAIN, Conn.—109 kp. susirinkimas bus rugsėjo 19-tą diena, 7:30 vakaro, Šv. Andriejaus parapijos svetainėje.

CLEVELAND, Ohio.—142 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 8-tą diena, Šv. Jurgio parapijos mokyklos patalpose. Pradžia 7:30 vakaro.

CASTLE SHANNON, Pa.—172 kp. susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 1 val. P. M. pas kuopos pirmininką Motiejų Abraitį, 1311 Groveton St.

E. ST. LOUIS, Ill.—179 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, Nekalto Prasidėjimo P. Šv. parapijos svetainėje tuoj po 8 val. Mišių.

KINGSTON, Pa.—209-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 2 P. M., Šv. Marijos parapijos svetainėje.

NASHUA, N. H.—228-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po paskutinių Mišių parapijos svetainėje.

AMSTERDAM, N. Y.—243 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumos, bažnytinėj salėj.

PITTSBURGH, Pa.—254 kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, 2 P. M. Mykolo Čeponio namuose, 3945 Liberty Avenue, Pittsburgh.

DETROIT, Mich.—265-tos kuopos susirinkimas bus rugsėjo 11-tą diena, tuoj po sumos, Šv. Antano parapijos mokyklos patalpose, W. Vernor ir 25-ta gat.

GREITA PAGELBA NUO

DUSULIO

ir ŠIENLIGĖS

Nauja gyduolė, CALCIOFEDRINAL, sulaiko atakas minutėmis ir pagelba tęsi ištisas valandas. Šią naują formulą plačiai prirašo daktarai. Dabar prieinama ir be daktaro prirašymo. Bonkutė iš 50 tablečių tik $2.50 ir bus pasiųsta jums, jei prisiųsit savo pavardę ir adresą. Užmokėsit paštoriui $2.50, plius pašto išlaidas. Rašyk į: G. Shrenger Division, Italian Drugs Importing Co., 225 Lafayette St., N. Y. C. 12.

42-JI WYOMING KLONIO Lietuvių Diena

KUN. ANT. J. NORKŪNAS, kalbėtojas

VINCAS T. KVETKAS, programos vedėjas

Kaip jau skelbiama spaudoje, **42-ji Lietuvių Diena** įvyksta pirmadienį, rugsėjo (September) 5 (per Labor Day), 1955, Sans Souci Parke, kurią rengia Wyoming Klonio Lietuvių R. K. Parapijų Chorų "DAINOS" Draugija.

Dienos programa paprastai prasideda apie 11 valandą, atidaromi visi pasivaižinėjimai, maudynės, restoranas ir lietuviška standa.

Meniška programa prasidės 3:30 po pietų gražioje šokių svetainėje.

Programos vedėju pakviestas LRKSA sekretorius **Vincas T. Kvetkas.**

Kalbės kun. **Antanas J. Norkūnas** iš Kingston.

MUZIKAS JONAS J. ŠAUČIŪNAS, Jungtinio Choro dirigentas

Dainuos "Dainos" Draugijos Jungtinis Choras, diriguojant **muzikui Jonui J. Šaučiūnui.**

Lietuviškus šokius šoks Ansamblio grupė iš Philadelphia, Pa., **ponios Bronės Gasparėnas** vadovybėj.

Paskutinę programos dalį išpildys Philadelphia Lietuvių Ansamblis iš Philadelphia, Pa., diriguojant **muzikui Leonui Kauliniui.**

Kadangi meninė programa sudaro didelių išlaidų, tad bus imama įžangos 25c., kuri bus paskirta lietuvių labdaringoms įstaigoms.

Lietuvių Dienos rengimo komitetas: Juozas Goberis, Luzerne, pirmininkas; Edvardas J. Stankus, Kingston, raštininkas; Petras J. Karašauskas, Plymouth, iždininkas.

Programos komisija: Jonas J. Šaučiūnas, Kingston; Petras J. Karašauskas, Plymouth; Jokūbas Varaitis, Luzerne.

Vaišinimų - Refreshments: Povilas Romanauskas, Albertas Kalnoskas, Kazys Stankevičius ir Edward W. Stanks.

Tikietų-Tickets: Nell Gasky, Agnes Vetcher, Verna Radzavich, Leona Antanovich.

Spaudos-Press: Edvardas J. Stankus, William Kiselis, Leona Bogdon.

LRKSA 5 APSKRITIES SUSIRINKIMAS

Svarbus LRKSA 5-tos Penna apskrities kuopų atstovų susirinkimas įvyks sekmadienį, rugsėjo 18-tą, Šv. Juozapo parapijos svetainėje, 116 Theodore Street, Scranton, Pa.

Susirinkimo pradžia 2:30 P. M.

Darbotvarkėj metinio išvažiavimo raportas, stipendijų vajus ir dovanų paskirstymas daugiausia naujų narių prirašiusiems, taipgi kiti reikalai liečiantys apskrities ir bendrai organizacijos gerovę.

Visų kuopų atstovės-atstovai malonėkite pasiruošti minėtam suvažiavimui.

Alekas Norvaiša, pirmin.
Vytautas Paulauskas, sekret.

KLUBO PIKNIKAS

Pittston'o Lietuvių Piliečių Klubas rengia linksmą gegužinę-pikniką sekmadienį, rugsėjo 4-tą dieną, Rocky Glen parke.

Pittston'o Lietuvių Klubas yra žinomas visame Wyoming'o Klonyje. Klubo nariai yra daug atsižymėję lietuvių pramonėje, vertelgystėje ir lietuvybei pasišventę senosios ir jaunosios kartos lietuviai. Bus malonu su jais pasimatyti ir linksmai praleisti laiką. Atsilankiusiems bus proga laimėti kumpį, kaip įžangos dovaną.

Scrantoniečius, wilkesbariečius ir visos plačios apylinkės lietuvius prašo atsilankyti, nes tikisi, kad bus malonu praleisti laiką.

A. G.

"DIEVAS SU MUMIS"

MAŽIESIEMS KATEKIZMAS

Anglų ir lietuvių kalbose

Anglų kalba parašė kun. Richard Felix, O.S.B. Lietuvių kalbon išvertė kun. dr. A. Deksnis. Išleido Šv. Kazimiero Seserys. 78 puslapių, paveiksluotas.

Kaina 30 centų egzempliorius

Užsakant kreipkitės į:

"GARSO" ADMINISTRACIJA

P. O. Box 32 (73 E. South St.), Wilkes-Barre, Penna.

SUSILAUKĖ SŪNAUS

Rugpiūčio 21-mą Mr. ir Mrs. John Kliche, gyv. 66 N. Goodwin, Kingston, susilaukė sūnaus. Krikštys Jono vardu.

Naujagimio motina yra Adolfo ir Nelės Keidish duktė. Visi priklauso prie Šv. Marijos parapijos ir prie LRKSA 34-tos kuopos.

Naujagimiui, jo tėvams geriausios laimės!

LRKSA 14 KUOPOS NARIAMS

14 kuopos susirinkimas bus laikomas rugsėjo (Sept.) 4-tą po paskutinių (vėlyvų) Mišių parapijos svetainėje. Malonėkite visi dalyvauti susirinkime, taipgi atsiveskite naujų aplikantų prisirašyti į Susivienijimą. Geras atlyginimas už prirašymą.

14 kuopos valdyba

A. A. Mirusiems

A. A. VINCAS JUKNELIS, 65 metų, gyv. 85 N. Main St., Pittston, mirė rugpiūčio 24-tą, palaidotas iš Šv. Kazimiero bažnyčios parapijos kapinėse. Laidojimu rūpinosi direktorius Kižis. Paliko 4 seseris ir brolį.

DALYVAVOM ISTORINĖSE IŠKILMĖSE

NEW BRITAIN, Conn.—Rugpiūčio 21-mą, 1955, tik porai dienų praslinkus po didelio potvynio, kuris padarė daug žalos, newbritainiečių susidaręs gražus būrys nupleškėjom autobusu pas mūsų brangias bei gerbiamas N. Pr. P. Šv. Seseles į Putnam, Conn. Čia įvyko šventinimas naujos ir taip seniai laukiamos koplyčios, reiškia dar vienos istorinės šventovės Dievo Motinos garbei. Tai seselių ir gerųjų bei duosniųjų aukotojų nuopelnas.

Šventinimo apeigas atliko J. E. vyskupas B. I. Flanagan, šv. Mišias atnašavo prelatas Pr. M. Juras. Turiningą pamokslą pasakė J. E. vyskupas V. Brizgys. Po šv. Mišių nuoširdžiai prabilo ir J. E. vyskupas B. I. Flanagan.

Po to sekė valšės—pietūs, kurie buvo tikrai karališki. Svečiai dėkingi seselėms už tokias puikias vaišes.

Trečią valandą po pietų buvo pašventintas noviciatas bei Kryžiaus Keliai ir palaiminimas Švč. Sakramentu. Visas šias ceremonijas atliko J. E. vyskupas B. I. Flanagan.

Po palaiminimo gražią kalbą pasakė vienuolyno kapelionas kun. St. Yla.

Po to sekė aplankymas naujo noviciato, kur viskas gražiai kukliai įrengta. Lankytojai be abejo džiaugėsi matydami savo auku vaisių. Koplyčia gan erdvi ir puošni senoviniais vitražais.

Džiagiamės atsilankę ir esame dėkingi Dievui ir seselėms.

B. M.

UP žiniomis, Sovietų Sąjunga pastaraisiais mėnesiais didžiausioje paslaptyje rytinėje Vokietijoje stovinčius savo dalinius apginklavo naujais vidutinio dydžio šarvuočiais "T. 54", galinčiais sėkmingai kautis su NATO dalinių turimais "M 48 Paton" ir britų "Centurion III".

Varšuvoje sudarytosios Rytų bloko karinės organizacijos štabo karininkams šį rudenį numatyti pradėti kalbų kursai. Rusų kalba visiems karininkams yra privaloma. Kalbų išmokimas paskirstytas pagal sritis, kur Rytų bloko karininkai numatomi galimame ateities konflikte pasiųsti.

Nobelio laureatas prof. Powell reiškia nuomonę, kad JAV turinčios greičiausiai 4,000, o Sovietų Sąjunga — arti 1,000 atominių bombų ar kitokių užtaisų. 14 vandenilio bombų užtektų sugriauti Vokietijai, o 17—Prancūzijai.

MADRAS, Indija.—Rugpiūčio 28-tą paskelbta, kad Indijos vyriausybė Sovietų Rusijoj užpirko 50,000 tonų plieno.

SUSITIKIMAS SU EX-PREZIDENTIENE

PHILADELPHIA, Pa.—Sekmadienio pavakarį, rugpiūčio 21-mą, netikėtai teko susitikti su Lietuvos eks-prezidentiene, ponia Kristina Griniene, a. a. dr. Kazio Griniaus žmona. Mat, tą dieną iš ryto su sūnum Liūtu ir marčia Nijole, taipgi jųjų kūdikiu Audra, atvažiavo iš Chicagos į Philadelphią pas našlę Stellą Grinienę, a. a. Jono Griniaus žmoną, o toji jucs atvedė į Port Richmondą pas savo brolį, Vytautą Karalių ir pas jo žmoną, ponią Ireną Lavickaitę Karalienę.

Pasikalbėjus su tąja eks-prezidentiene, galima yra drąsiai spręsti, kad jinai yra labai protaujanti asmenybė. O ir jos sūnui, kaip ir marčiai, taipogi nestokuoja intelegencijos, kaip ir plataus protavimo.

Vietinis lenkų savaitraštis "Gwiazda" (Žvaigždė) tos eks-prezidentienės pagarbai patalpino atatinkamą eilėraštį.

* * *

O vietiniame lenkų savaitrašty "Jedność" (Vienybė) paskiausioje laidoje tilpo atvaizdas kunigo Juozo Čepukaičio ir pranešimėlis apie jo dvigubą sukaktį.

K. V.

"PABALTIJO KARINĖ OKUPACIJA NEBEPATEISINAMA"

Bolševikai ir jų bičiuliai ne kartą savo pretenzijas į Pabaltijo kraštus stengiasi remti kariniais argumentais. Paprastai ką nors okupuodami, Sovietai skelbiasi norėję sujungti į vieną "sovietinių tautų šeimą" slaviškąsias gimines.

Tačiau, kaip pažymi šveicarų dienraštis "Die Tat" Nr. 163, 1955, Lietuva, Latvija ir Estija buvo vis tiek inkorporuotos į Sovietų Sąjungą, nors jų gyventojai ir nėra slavų kilmės. Pagaliau rusai net nemėgino jų apšaukti slavais, nes tai būtų buvusi tikra nesąmonė. Kultūriškai šios trys tautos jau nuo pačių seniausių laikų gyveno visai savitą gyvenimą, skirtingą nuo rusiškojo. Todėl šių kraštų okupacijai pateisinti, kaip toliau nurodo "Die Tat", buvo stengtasi surasti karinių argumentų—esą, Sovietų Sąjunga, norėdama nuo netikėtų puolimų apsaugoti Leningrado regioną, negalėjusi kitaip pasielgti: ji turėjusi įsijungti į Sov. Sąjungą Suomių Kareliją ir Pabaltijo respublikas.

E.

KAS GRĮŽTA Į "ROJŲ"

Evangelikų "Christ und Welt" rašo, kad pastaruoju metu iš Maskvos, Prahos ir Varšuvos labai stropiai propaguojama politinių pabėgėlių "repatriacija", tačiau ligi šiol tos visos akcijos rezultatai—labai menki: tegrįžo vos vienas kitas, ir tai "užverbuotas" iš kriminalistinių nusikaltėlių arba tų pačių bolševikų agentų, pasiųstų dirbti į Vakarus šnipais ir provokatoriais, o paskiau, atėjus tinkamam momentui, pašauktų atgal kaip "atgailiojančių repatriantų", pasiryžusių savo "ankstesnes kaltes išpirkti" būsimuoju bendradarbiavimu su "liaudies demokratijomis" ir paskelbiančių savo vardu tokius "pareiškimus", kokių jų reikalauja bolševikinė propaganda. *E.*

Vakarinė Vokietija ruošiasi turėti savo naująją armiją. Tam tikslui pareikalauta 500 kareivinių, rūpinamasi pasigaminti ar gauti 1,300 lėktuvų, 3,000 šarvuočių ir 100,000 autovežimių. Ruošiamasi apginkluoti būsimąsias vokiečių 12 divizijų.

PARSIDUODA NAMAS

6 kambarių namas, kieto medžio grindys, moderniška maudynė su shower; priekiniai ir užpakaliniai porčiai (užpakaliniai porčiai uždari); Stoker'io automatiška karšto vandens šiluma (hot water heat); namas naujai išdekoruotas; naujas stogas ir kaminas; ekstra didelis žemės sklypas (lotas), maždaug 180 pėdų ilgio. Namas randasi geroje Heights sekcijoje. Kaina prieinama. Sužinoti savininką ir gauti platesnių informacijų, prašome kreiptis į "Garso" Administraciją, 73 E. South St. (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa. Tel. VA 3-4711

SKIRTINGOS NUOMONĖS

Po Ženevos konferencijos pasitenkinimą reiškia jos rezultatais tiek Vakarai, tiek ir Sovietai.

Britų užsienio reikalų ministeris MacMillanas net viešai pasidžiaugė, kad "dabar karo jau nebus". O amerikiečių žurnalistas St. Alsop patikslino: Ženevoj priimtu tyliu susitarimu—"bent kol kas".

Tačiau ne tokie optimistai pasirodė vokiečių komentatoriai, kurie dėl tos pastabos atsikirto, jog dar esą per anksti šnekėti apie negalimumą karštajam karui kur nors prasidėti arba šaltajam visiškai baigti. Panašiai po garsiosios Muencheno konferencijos su Hitleriu kadaise kalbėjęs ir tuometinis britų premjeras Chamberlainas, džiaugdamasis, kad buvusi "išgelbėta taika". Tačiau vėlesnė praktika parodė, kad toks džiaugsmas buvo per ankstyvas.

Esama ir daugiau pesimistinių balsų, ypač dar nežinant, ką duos šių metų rudenį numatytieji tarp Keturių Didžiųjų užsienio reikalų ministerių pasitariimai, turį konkrečiai pavidalinti vyriausybių šefų jiems nustatytasgaires. Net ir pats JAV prezidentas Eisenhoweris,su savo pasiūlymu, kad amerikiečių lėktuvai galėtų laisvai daryti foto nuotraukas Sovietų Sąjungoje, o Sovietai—JAV-se ir kad abu kraštai pasikeistų savo gynybiniais planais, tiesiog padaręs sprogusios bombos įspūdį, savo vėlesniame pareiškime, jau grįžus į Washingtoną, išryškindamas pasitarimų reikšmingumą, betgi pabrėžė,jog laisvojo pasaulio valstybės ir toliau nemažins savo gynybinio pajėgumo.

Britų "Manchester Guardian" nuomone, Maskva nori sumažinti įtampą, bet ir drauge išgauti juridinį patvirtinimą viskam, ką yra užgrobusi karo metais. *E.*

SOVIETAI SURADO NAUJUS NAFTOS LAUKUS

Grįžusieji iš Sovietų Sąjungos karo belaisviai pasakoja apie Sovietų surastus naujus naftos laukus.

Kur gauti naftos ir benzino visai jų mechanizacijai bei motorizacijai, Sovietai jau seniai suka galvas. Reikia jo ne tik šimtams tūkstančių traktorių žemės ūkyje, bet ir daugiau kaip 1 milijonui automobilių, 65 šarvuočių divizijoms, 70 aviacijos divizijų, karo laivynui etc. Plačioj erdvėj tarp Volgos ir Uralo, pasirodo, susikūrė naujas naftos centras—antrasis Sov. Sąjungos Bakū. Prie Kuibyševo ir netoli Volgos kilpos tik vienais 1947 m. buvo gauta jau 8 kartus tiek naftos, kiek visoje Sovietų Sąjungoje 1940 m. Naftos rasta taip pat į pietus nuo Molotovo vardo pramoninio miesto prie Kamos, be to, Ferghano baseine, prie Turasevio, centrinėje Azijoje, prie Irkucko netoli Baikalo ežero ir prie Ochocko jūros. Sachalino saloje norima sukurti "trečiasis Sovietų Bakū" centras.

Iš visos Sovietų naftos produkcijos, 1953 m. siekusios 58 mil. tonų, Bakū produkcija šiandien nesudaro nė trečdalio, kai tuo tarpu seniau užimdavo per 60%. *E.*

SYOSSETT, N. Y.—Rugpiūčio 24-tą mirė buvęs vyriausias gynėjas—Attorney General William De Witt Mitchell, 80 metų amžiaus. Kabineto nariu jis buvo nuo 1929 iki 1932 metų.

EL PASO, Texas.—Rugpiūčio 28-tą sprogęs karo "souvenirini's" šovinys supurtė visą rajoną. Vienas jaunuolis žuvo, kiti 8 sužeisti—7-ni kritiškai.

KAIRO.—Rugpiūčio 28-tą paskelbta, kad Eigipto ir Izraelio pasienyje vėl įvyko kruvinų susirėmimų, kuriuose 9 kareiviai žuvo, 8 sužeisti.

CLEARFIELD, Pa.—Rugpiūčio 28-tą Clearfield upely prigėrė du berniukai. Autoritetai mano, kad besimaudant buvo apimti mšlungio.

JAU GALIMA ĮSIGYTI TREČIOS LAIDOS PUIKIĄ MALDAKNYGĘ

"RAMYBĖS ŠALTINIS"

Surinko prelatas P. M. JURAS. Išleido *Lietuvių Katalikų Spaudos Draugija*, Chicago, Illinois, 1954 metais. 544 puslapių. *Kaina $3.00.*

ŠVENTOJI VALANDA—Maldos ir Giesmės. Sutaisė kun. J. K. Miliauskas. Tai vienatinė Amerikoje išleista maldaknygė, kurioje telpa maldos ir giesmės su gaidomis, kad žmonės gali sekti kunigą maldose ir giedoti giesmes su choru. *Kaina 15c. Imant nemažiau 10 egzempliorių—10 centų.*

Žymiai Nupigintos Maldaknygės

MALDŲ VAINIKĖLIS (originalė kaina 70 centų) ..... .50
MALDŲ RINKINĖLIS, juodais apdarais ..... .40

Užsisakant kreipkitės į
"GARSO" ADMINISTRACIJĄ
P. O. Box 32 (73 E. South St.), Wilkes-Barre, Penna.

VOKIETIJOS LIET. BENDRUOMENĖS VADOVŲ SUVAŽIAVIMAS

Š. m. liepos 21-23 dienomis Vasario 16 d. gimnazijoje buvo sukviestas Lietuvių Bendruomenės Vokietijos apylinkių pirmininkų, seniūnų, mokytojų ir įgaliotinių prie pabėgėlių ministerijos atskiruose Vokietijos kraštuose veikiančių patariamųjų komisijų suvažiavimas. Dalyvavo apie 70 žmonių.

Suvažiavimą atidarė Vokietijos krašto valdybos pirmininkas inž. Pr. Zundė. Darbo prezidiumą sudarė I. Apyrubis, A. Survila ir A. Žemaitis. Pamaldas evangelikams atlaikė—senj. A. Kelleris, o katalikams—kun. A. Bunga.

Suvažiavimą VLIKo ir VT vardu pasveikino jos pirmininkas K. Žalkauskas, MLT prezidiumo vardu—jo pirmininkas E. Simonaitis ir kiti.

Liet. Išlaikymo Tarnybos vardu pranešimą padarė jos valdytojas K. Žalkauskas, iškeldamas svarbiausias LB Vokietijoje problemas. Ypač kreipė dėmesį, kad krašto valdyba ir patys lietuviai Vokietijoje susirūpintų ekonomine padėtimi ir išnaudotų visus įsikurti galimumus bei paramą, kurią įsikurti teikia tiek Vokietijos vyriausybė, tiek tarptautinės institucijos, bankai etc. Skatino rūpintis ekonominio veikimo pagyvinimu, steigti savus kooperatyvus, statyti savus butus etc. Ekonominis nepajėgumas ir apatija neigiamai atsiliepia ir į savąją kultūrinę veiklą. Nors Vokietijos Lietuvių Bendruomenės veikla yra nemenka, tačiau negalima tenkintis dabartine padėtimi: reikia ir daugiau chorų (jų yra 4), ir sportinių organizacijų, ir jaunimą išvesti iš stovyklinių sąlygų, reikia ruošti daugiau ekskursijų, paskaitų, lavinančių pobūvių.

Vokietijos LB kultūrinės ir švietimo veiklos apžvalgą davė jos valdybos pirmininkas Pr. Zundė. Veikia 20 vargo mokyklų su 338 mokiniais. Lietuvių vaikų Vokietijoje yra apie 1.500, bet švietimo tinklas apima tik apie 500, iš jų—ir 160 gimnaziją lankančių mokinių. Gimnazijos išlaikymas kasmet atsieina apie 200,000 DM, bet Vokietijos lietuviai prie jų prisideda vos apie 1%. Apsvarstytos priemonės, kaip mokyklinio amžiaus vaikus reiktų paskatinti daugiau lankyti savas mokyklas.

Kitus pranešimus padarė: St. Vykintas—apie kultūrinės veiklos gaires, dr. A. Rukša—tautinį švietimą tremtyje, dr. V. Literskis—Vasario 16 d. gimnazijos veikimą, J. Glemža—bendruomenės finansinius reikalus, A. Survila—LB organizacinius ir buitinius reikalus ir kt. Pareikštas pageidavimas, kad tarp LB ir BALFo būtų glaudesnis bendradarbiavimas.

VT pirmininkas K. Žalkauskas padarė pranešimą VLIKo vardu, apžvelgdamas dabartinę tarptautinę padėtį ir nušviesdamas mūsų situaciją bei uždavinius besikeičiančioj tarptautinėj politikoj. Į suvažiavimą buvo atvykęs ir **FREE EUROPE Citizens' Service atstovas von Bergas, kuris taip pat padarė pranešimą** apie Sovietų ir jų satelitinių kraštų vedamą tarp pabėgėlių ardomąją politiką.

Atskirą pasitarimą savais reikalais suruošė į suvažiavimą atvykę mokytojai.

Suvažiavimas aktualiaisiais reikalais priėmė visą eilę rezoliucijų, kuriomis kvietė pasaulio lietuvius nuolatos ugdyti patriotinę dvasią ir visas lietuviškas institucijas bei organizacijas su nemažėjančiu ryžtu tęsti Lietuvos laisvės bylos gynimo darbą; laikydamas lietuviškosios kultūros išlaikymą bei ugdymą vienu iš pagrindinių lietuviškosios bendruomenės uždavinių, pasiūlė sudaryti prie krašto valdybos patariamąją komisiją

Suvažiavimas pasiuntė sveikinimą visoms lietuviškoms institucijoms, dirbančioms Lietuvos laisvinimo ir lietuvybės išlaikymo darbą.

Elta

"GARSO" KNYGYNE

GALIMA GAUTI ŠIAS KNYGAS

ŠVENTŲJŲ GYVENIMAI—Skaitymai kiekvienai dienai. Knyga turi netoli 1000 puslapių, gausiai paveiksluota, puikiais, stipriais apdarais su aukso kryžium ant viršaus. **Kaina tik $4.00.**

CROSSES (KRYŽIAI)—Romanas. Parašė **Vincas Ramonas.** Anglų kalbon išvertė **Milton Stark.** Išleido "Lietuvių Dienos". Įdomi knyga angliškai skaitantiems. 329 pusl. **Kaina $4.00.**

VAI LĖKITE DAINOS—Gražiausių Liaudies Dainų Rinkinys. Parašė kun. J. Dabrila. Papildytą rinkinį išleido kun. Pr. M. Juras. Knyga 288 puslapių, nedidelio formato. Telpa 233 gražiausios populiariškiausios liaudies dainos. **Kaina $1.00.**

THE EVENING SONG (Vakarinė Daina) A collection of Lithuanian Folk Tales, Legends and Fables. Compiled and translated by **Vytautas F. Beliajus. Kaina $3.00.**

POEZIJA—Jurgio Baltrušaičio eilėraščiai. Spaudai parengė **J. Aistis.** Išleido kun. Pr. M. Juras. **Kaina $2.00.**

DON KAMILIAUS MAŽASIS PASAULIS. Parašė **Giovanni Guareschi,** sulietuvino kun. **A. Sabaliauskas.** Su 38 autoriaus piešiniais. Vertėjo žodžiais, šis kūrinys, "išverstas į kitas kalbas, sulaukė didelio susidomėjimo, tad mums, lietuviams, pažįstantiems geriau, negu kiti, komunizmo tikslus ir dvasią, bus dar geriau suprantamas ir dar labiau vertinamas." **Kaina $3.50.**

KAIP TAPTI AMERIKOS PILIEČIU? Tai yra labai naudinga knygutė, kuri daug padės tiems, kurie ruošiasi gauti Amerikos pilietybės antruosius popierius. Joje yra trumpai suglausti klausimai ir atsakymai anglų ir lietuvių kalbomis. Knygutė mažo formato. Gali moterys ją įsidėti į ridikulį (pocketbook). Didelės raidės, spauda aiški. **Kaina 25 centai.**

AUDROSE, Bakužainio eilėraščiai. Kaina $1.50.

JOBO DRAMA, prof. Ant. Maceinos	$2.00
DIDYSIS INKVIZITORIUS, prof. Ant. Maceinos	2.00
ŠVENTIEJI AKMENYS (eilėraščiai), Fausto Kiršos	2.00
MIŠIOS, Jeronimo Kačinsko	1.50
LIAUDIES DAINOS, IV, K. V. Banaičio	2.00
100 LIAUDIES DAINŲ, K. V. Banaičio	7.00

Užsisakant kreipkitės į
"GARSO" ADMINISTRACIJĄ
P. O. Box 32 (73 E. South St.), Wilkes-Barre, Penna.